

HWvEgmond, 2022

Zondag 5

1. Beginpsalm - Psalm 63: 1,2
2. Psalm na de wet - Psalm 6: 1,2,3
3. Gebed -
4. Schriftlezing - Johannes 3: 1 - 21
5. Tussenpsalm - Psalm 49: 1, 2, 5
6. Tekst - **ZONDAG 5**
- D.L. III, IV art. 4.
7. Psalm na preek - gezang 14: 1,2,3
8. Na de belijdenis - gezang 14: 4
9. Gebed -
10. Collecte -
11. Slotpsalm - Psalm 33: 7,8

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Wanneer je via de media luistert naar bijvoorbeeld het verslag van een sportwedstrijd, dan hoor je hoe de verslaggever enthousiast kan spreken over een club. Ze hebben hard getraind, de conditie is prima. Alles is super, dus er moet wel goud uit kunnen komen.

De sporter is er klaar voor.

Dat zijn bekende woorden, waar de zelfverzekerdheid keihard doorheen klinkt.

Het is onze prestatie. Wij moeten de wedstrijd wel winnen.

Dat is tegelijk ook de echo van de hele samenleving. Want ook bij de prestaties in de bedrijven, kijken mensen naar wat zij gedaan hebben.

Als het een goed jaar is geweest kan men haast geen woorden genoeg vinden om te zeggen hoe goed en wijs de eigenaar met het bedrijf is omgegaan.

Laten we de cirkel maar wat breder nemen.

Als mensheid zijn we ook best trots op wat we allemaal kunnen.

Het is mogelijk om een ruimtevaartuig op Mars te laten landen om te kijken of daar water is. We maken een geweldige technische ontwikkeling mee.

Wees eerlijk: op aarde doen we het zo slecht nog niet.

Broeders en zusters hier onderbreken we onze parade.

Waar komen dan al die oorlogen vandaan?

Mensen moeten vluchten; er is honger en de dictators doen maar wat ze willen. Kunnen we dáár dan nooit eens een eind aan maken?

En hebben wij hier op aarde een antwoord op de dood?

Onze zelfverzekerdheid geeft ons geen antwoorden op al die vragen van oorlog en dood.

Wij kunnen vanuit onszelf daar geen echte oplossing voor vinden.

Hier komen we bij de grenzen van onze kennis en mogelijkheden.

Op aarde staan we voor de streep van de dood. Ja want de echte verlossing die komt van *boven*, van de hemel, en niet van de aarde.

De Here Jezus maakt dit duidelijk in zijn gesprek met Nicodemus en wij zeggen dit met Zondag 5 na: de verzoening van de zonden, de weg naar het echte leven, komt van boven, van God alleen.

We preken u Zondag 5 onder het thema:

ALLEEN GOD WERKT ÉN SCHENKT DE VERZOENING VAN DE ZONDEN.

I.

Met Zondag 5 komen we in het tweede deel van de Catechismus.

U broeders en zusters en (jullie jongelui) weten het nog wel: de Catechismus bestaat uit drie delen: ellende, verlossing en dankbaarheid.

Over onze ellende sprak de Catechismus in de Zondagen 2, 3 en 4 en kwam daar tot de conclusie: als God ons straft om onze zonden dan is dat *eerlijk*.

De dood is als eeuwige straf geen willekeurig oordeel van een wrede God, maar die straf past in het recht van God.

Wie durft God te veroordelen omdat Hij vasthoudt aan zijn eigen woord?

We kunnen God niet kwalijk nemen dat Hij doet wat Hij gezegd heeft.

God is eerlijk. Hij is een God die rechtvaardig is in vloek en zegen.

Dat we God zo kennen komt, omdat we dat weten uit Gods eigen Woord.

Dat was de conclusie van het deel van de ellende.

Nu beginnen we met Zondag 5 aan het deel van de verlossing. Dat gaat door tot Zondag 31. Tot aan die Zondag maakt de Catechismus duidelijk wat God allemaal heeft gedaan en nog doet voor onze verlossing.

De Heidelberger begint met de twaalf artikelen, die gaan over God de Vader die ons in Zijn grote macht en voorzienigheid bewaart en beschermt.

Die artikelen gaan ook over God de Zoon, die ons met de prijs van Zijn bloed verlost van de zonden. Verder spreken die twaalf artikelen over God de Heilige Geest die ons *eigen maakt* wat de Vader en de Zoon voor ons gedaan hebben.

Maar voordat dit Evangelie voor ons wordt open gelegd wil de Catechismus, dat wij in de gaten krijgen dat de verlossing van de zonden en de verzoening alleen van Gods kant tot ons komt. *Gód* werkt en schenkt de verzoening.

Zondag 5 snijdt de pas af, voor de gedachte alsof wijzelf wel iets kunnen presteren om de hemel in te gaan.

Alsof wij door een fatsoenlijk leven en een beetje gehoorzaamheid aan de geboden, ook wel een stem in het koor van de hemel kunnen verdienen.

Een beetje bidden; af en toe naar de kerk; niet al te rechtvaardig en niet al te goddeloos.

Wanneer je maar goed doet, dan kan je bij God nog aankloppen: kijk eens wat ik voor U gedaan heb! Mijn God, prijs mij maar om mijn goede werken.

Maar (broeders en zusters) als wij iets konden verdienen voor de zaligheid, dan zou er in de hemel geen volle 100 procent lofzang gehoord worden om de genade van God.

Als wij iets konden doen om de hemel af te dwingen, dan zou daar (in de hemel) de wanklank gehoord worden van de lofzang van de hoogmoedige mens die denkt zelf de hemel bereikt te hebben.

Daarom wil de Catechismus het ons op het hart binden: de verlossing komt van God alleen. Hij werkt de verlossing en Hij schenkt de verlossing.

Aan God alleen alle eer. Ere zij God in de hoogste hemelen!

In dat licht kijken we naar vraag 12 van de Catechismus.

Hoe kunnen wij weer met God in goede harmonie leven?

Op welke manier wordt de weg naar de paradijs-verhouding weer hersteld?

Hoort u hoe de vragensteller hier in de klem zit?

God is rechtvaardig

Het oordeel van de eeuwige dood is verdiend

Waar is nu de uitweg?

Hoe kunnen we nu ontsnappen aan de dood en weer het leven met God ontvangen?

Wijs mij toch de wegen waar mijn voeten veilig gaan naar het eeuwig zalig leven!

Maar de Catechismus gaat eigenlijk niet in op die vraag.

De vraag van de Catechismus gaat uit van wat wij kunnen doen.

Maar het antwoord zegt heel eenvoudig: **God** wil dat aan Zijn recht wordt voldaan.

God vraagt verzoening voor onze zonden. Hij wil dat onze schuld wordt weggedragen, pas dan zal Hij weer met ons wandelen in het paradijs. De belijdenis trekt in het antwoord de lijnen van Gods Woord.

Dat weg dragen van die schuld, dat moeten we óf zelf doen, óf een ander moet dat voor ons doen.

Als u vraagt naar het leven met God, krijgt u te maken met de rechtvaardige claim van God: zijn uw zonden verzoend? Kunt u zonder schuld voor de allerhoogste Rechter komen?

Want op het recht van God wordt niets ingeleverd.

Hebt u schuld, dan is de straf: de dood.

Op dit antwoord klinkt direct de vraag: kunnen we *zelf* betalen?

Hebben wij de mogelijkheid om zelf over de kloof van de zonden naar God toe te lopen?

Kunnen wij een brug slaan over die diepe kloof van de eeuwige dood?

Of om met een ander beeld te spreken: kunnen wij vanaf de aarde omhoog klimmen naar de hemel?

Denk eens aan Jacob bij Bethel. Hij had Ezau bedrogen en was (in zijn ellende) op de vlucht voor zijn broer.

Maar onderweg naar Laban zag hij 's nachts in een droom een ladder die op de aarde stond, en helemaal tot in de hemel kwam.

Jacob zag hoe engelen van God langs die ladder omlaag kwamen en weer omhoog gingen.

Jacob zag de hemel open! En engelen klommen op naar de hemel en daalden ook neer op de aarde.

De Catechismus vraagt in Zondag 5 eigenlijk: kunnen wijzelf die ladder niet oprichten

vanaf de aarde náár de hemel? Is er niet een toren te bouwen die tot de hemel komt.

Gaan onze mogelijkheden niet zover dat *wij* de hemel met de aarde kunnen verbinden?

Mensen zoeken een hemel op áárde en tenslotte roepen zij: God is dood. Waar is Hij?

Hoort u hier niet de hoogmoed doorklinken van de torenbouwers van Babel?

Hemelbestormers vanaf de aarde!

Maar, vergelijk de Dordtse Leerregels: de mens kan zelf niet tot de kennis komen van de weg die ons tot God brengt.

Wij vertroebelen alles. Onze zonden nemen toe en de duisternis wordt dikker.

En daarom kunnen ongelovigen God niet meer vinden en verklaren ze God maar voor dood.

Maar broeders en zusters, met de Schrift bij ons, zoeken we het antwoord op de vraag naar de verzoening: hoe is God ons genadig?

In het gesprek tussen Jezus en Nicodemus komt dit punt ook ter sprake.

Eigenlijk draait dit gesprek om die vraag hoe ga je het koninkrijk van God binnen? Waar is de ingang? Wat is de toegangscode?

Waar begint de weg, waar staat de ladder naar de hemel?

Nicodemus is een Farizeeër. Vers één. De nadruk ligt hier niet op het scherpe conflict dat er later komt tussen Jezus en de Farizeeën. Later neemt Nicodemus het zelfs voor de Here Jezus op.

De vijandschap staat hier niet op de voorgrond. Wel dat Nicodemus een Farizeeër is, een wetgeleerde, één van de joodse leiders. Nicodemus kende het Oude Testament.

Hij komt naar de Here Jezus toe. Waarschijnlijk om eens rustig met hem te praten over de wonderen die Jezus doet. Vers 2. Nicodemus praat heel stellig: wij weten dat u een leraar bent die van God komt, want alleen met Gods hulp kunt u al die wonderen doen.

Laten we even goed letten op Nicodemus. Hij staat met beide benen op de grond en denkt verstandig na over de wonderen die hij ziet en de woorden die hij hoort.

Als de Here Jezus zegt: je moet opnieuw geboren worden om het koninkrijk van God in te gaan, dan is de reactie van Nicodemus heel eenvoudig: dat is onzin dat kan niet. Je moeder kan je niet voor de tweede keer ter wereld brengen.

In vers 10 zegt Jezus tegen Nicodemus: toch klopt dat wat ik zeg met Gods Woord. Dat moet jij toch weten Nicodemus. Jij bent een leraar in Israël! De profeten hebben geprofeteerd dat de Heilige Geest zal komen en dat de Geest alles zal vernieuwen. Denk maar aan Joël die heel nadrukkelijk van de Pinksterdag heeft gesproken. Vanuit de hemel, van boven en niet vanaf de aarde, wordt alles nieuw.

Vanaf vers 11 preekt Jezus tegenover Nicodemus dit Evangelie van de verlossing. Nicodemus had het over, (vers 2) wij weten. Hij praatte vanaf de aarde. Zijn gedachte was dat de mens door eigen inspanningen van de aarde naar de hemel kan opklimmen. Zeg maar: de mens kan vanaf de aarde de ladder naar de hemel zelf oprichten. Nicodemus denkt vanaf de aarde.

De stem vanuit de hemel herkent hij niet.

De mogelijkheden van Jezus woorden en wonderen worden volgens de mogelijkheden van de aarde nageplozen. Past dit Evangelie wel in onze aardse manier van denken?

Het zit ook ons vaak dwars: onze cultuur, onze samenleving aanvaardt de emancipatie.

Als nu de aardse denkgereguleerder sterker is dan het Woord van boven, dan zeggen meerderen: de vrouw kan in het ambt. Samenwonen is ook geen probleem meer. Vanuit *je eigen denken*, (de Heiland noemt dat het denken vanuit het vlees), in je eigen denkschema kijk je niet verder dan de horizon van deze aarde.

Nicodemus zegt tegen Jezus: U bent een leraar die van God is gekomen en dat zien wij aan Uw wonderen.

Zo nemen wij dat waar. En naar onze meningsvorming, volgens onze taxatie, komt U van God.

Zo hebben wij de Farizeeën u deze medaille gegeven.

Maar Jezus zegt: het gaat niet om wat jullie *zien*, maar om wat jullie *horen*. Vers 11 Ik heb een getuigenis dat jullie niet accepteren. Namelijk de wijsheid die Ik van Mijn Vader heb ontvangen over de verlossing en de verzoening van de zonden.
Voor dat Evangeliewoord staan jullie (farizeeën) niet open.
Je ziet Mijn wonderen en daar oordelen jullie naar.
Maar ik heb meer! Ik heb het getuigenis, de betrouwbare verklaring van Mijn Vader over leven en de dood. En dat Evangelie preek Ik jullie.

Vers 13, dat Evangelie bindt het ons op het hart: de weg naar de hemel kan nooit vanaf de aarde geopend worden.
Er is nooit iemand naar de hemel opgestegen.
Niemand kon naar de hemel opklimmen om daar met zijn eigen roem en eer plaats te nemen in de koningszaal.

Jezus vertelt later een gelijkenis van een koninklijk bruiloftsmaal waar iemand aanzit die geen feestkleed aan heeft, Matteüs 22. Dat is iemand die denkt zelf het recht te hebben op het feest van de bruiloft. Hij gaat zelf naar het feest, maar weigert het feestkleed van de gastheer aan te doen. Van genade wil hij niets weten. Maar voordat het feest begint stuurt de koning hem weg naar de buitenste duisternis.

Op de belijdenis van die genade komt het nu ook aan in onze Zondag.
Zelf kunnen we vanaf de aarde de ladder naar de hemel niet oprichten.
Wij kunnen onze plaats aan het hemels bruiloftsmaal niet reserveren.
Dat kan niemand. Geen mens.
Want om de kloof tussen de aarde en de hemel te overbruggen moet de toorn van God gestild worden.
Onze zonden moeten verzoend zijn voordat de hemel zich voor ons opent.
En dat verzoenen door eigen kracht, is voor ons onmogelijk. Daarover gaat antwoord 15.

Wat voor Middelaar moeten we dan zoeken? Wie kan ons dan verlossen uit de banden van de dood?
Jezus geeft op deze vraag antwoord aan Nicodemus, die denkt dat hijzelf met zijn goede werken de weg kan banen naar God.
Jezus leert hem: Nicodemus ... de genade komt van boven! U moet opnieuw geboren worden. Gods Woord en Geest vernieuwen de mens.

Nicodemus dacht vanuit wat op aarde mogelijk is: moet de mens dan opnieuw de moederschoot in gaan?
Maar die denkstijl gaat uit van de aardse mogelijkheid. Dat is dat beperkte denken dat hoogmoedig meent zelf alles (binnen de regels van de aarde) te kunnen regelen.

Hoeveel mensen zijn er niet die denken dat ze met een fatsoenlijk leven de hemel wel ingaan? Hoe vaak hoor je niet: dat er in de hemel wel plaats zal zijn voor mensen die netjes geleefd hebben.
Anderen gaan nog verder en denken dat de liefde van God de hel wel zal sluiten en dat de hoge God Zijn recht wel zal laten laten vallen.
Dat is de hoogmoed van het humanisme dat altijd weer de scherpe kanten van de zonden wegneemt.

Jezus zegt: vers 5, niemand kan het Koninkrijk ingaan of je moet opnieuw geboren worden.

Dat vlees, (die mens van de aarde) moet door de Gods Geest overwonnen worden. Als de Geest ons hart opent voor het Evangelie, dan leren we Jezus kennen als de Zoon des mensen, die uit de hemel is gekomen. Als echt en waarachtig Mens is Hij vlees geworden.

Onze zonden nam Hij op Zich, en onze schuld verzoende Hij.
Jezus Christus is heden onze Voorbidder, Middelaar in de hemel.

Hij maakt het aan Nicodemus en ons duidelijk: God die rechtvaardig is, is ook de God die de wereld als Zijn eigen schepping, liefheeft. In Christus heeft God die liefde handen en voeten gegeven. In Jezus Christus zien we hoe de Here Zijn recht handhaaft en tegelijk Zijn liefde invult.

Jezus maakt dat aan Nicodemus duidelijk met die geschiedenis van Mozes in de woestijn. Israël had gezondigd. Daarom stuurde de Here slangen om hen te straffen. Als oordeel van God brachten die slangen de dood.

Maar op Gods bevel zette Mozes de koperen slang op een stok. Die koperen slang werd verhoogd.

En wie omhoog keek naar de slang was vrij van het oordeel. Uit genade!

Wanneer je gelooft dat Gods Woord je redt en dat de slang daar het teken van is, had je het leven.

Jezus zegt: de Zoon des mensen, die komt van boven, wordt net als de slang verhoogd aan het kruis.

Vers 15: ieder die in Hem gelooft en naar Hem opkijkt heeft eeuwig leven. In het lijden van Christus ziet u Gods liefde. Vanuit de hémel overbrugt God de kloof met de aarde.

Broeders en zusters, verwacht uw verzoening en verlossing van boven en niet van de aarde.

Denk niet dat uw eigen inspanningen of uw eigen beperkte denken, u zal verlossen.

Laat u niet verblinden door de verleiders van deze wereld.

Zoek uw zaligheid en verlossing niet bij uzelf, maar bij Christus: de verhoogde Middelaar die ons met God verzoend en ons bij deze verlossing bewaart.

Antwoord 15: onze Middelaar is een echt en rechtvaardig mens: Jezus Christus, geboren uit de maagd Maria.

Hij is om ons, als Zoon des mensen verhoogd aan het kruis.

Wie in Hem gelooft en zo op Hem let, heeft het leven.

Dat kan, want Hij is tegelijk de Zoon van God, de Middelaar die uit de hemel is neergedaald, en de ladder vanuit de hemel heeft neergelaten om ons daarop voor te gaan naar de troon van zijn Vader.

Hij roept het ons toe: geloof in Mij en u hebt het leven.

Volg Mij en u hebt het eeuwig leven.

Daarvoor heeft Hij ons de Heilige Geest gegeven.

Broeders en zusters, zo kunnen wij nu met onze Catechismus dóórspreken over Christus, die voor ons de verlossing heeft gekocht en nu bij Vader voor ons pleit, opdat ook wij door het geloof het eeuwig leven mogen beërven.

Daarvoor: duizend, duizendmaal o Here Jezus Christus, zij u daarvoor dank en eer.

Amen.

